

trækker de rene kasser, og ved systematisk renholdelse kan man formentlig opnå oftere at få fuglene til at ruge to eller tre gange årligt i en kasse.

Nogle af cementkasserne er ophængt på pæle 50–75 cm over jorden. Forudsat der er fred på stedet, kan det anbefales, fordi kontrollen er let, og fordi man undgår problemet med træernes årlige tilvækst og deraf følgende tryk på kasserne.

Cementkasserne har jeg støbt, efter at en blikkenslager har lavet formen. I cementen er blandet lidt brun og grøn farve, så kasserne falder sammen med stammerne. Holdbarheden er formentlig ubegrænset, og hvis de blev produceret efter en større målestok, vil de også kunne fremstilles billigt, måske billigere end trækasserne. I Tyskland laver man eller har i alt fald lavet kasser af brændt ler. Det er blevet gjort gældende, at sådanne kasser ikke burde ophænges i fuld sol af hensyn til temperaturen i reden. Det samme hensyn har jeg taget ved ophængningen i Dejbjerg, og der er da heller ikke noget, der tyder på, at kasserne har været for varme.

Topmejsen (*Parus cristatus*) har jeg ikke fundet rugende i Dejbjerg, men derimod i Brosbøl, hvor den havde 4 æg i naturligt træhul. Den fløj altid af reden, mens de øvrige mejser bliver liggende, når man ser til dem.

J. HEDEGAARD CHRISTENSEN

ANMELDELSER

GUY MOUNTFORT: The Hawfinch. The New Naturalist Monograph 15. (176 pp., 4 dobbelte sorttavler, 32 tekstfigurer.) COLLINS, London 1957. Pris: 18 sh.

Danske ornithologer kender forf. fra »Field guide to the birds of Britain and Europe«, hvoraf eksemplarer af den engelske eller den svenske udgave bogstavelig bliver slidt op før, under og efter vore ekskursioner. Den foreliggende bog om Kærnebideren tilegnes dem, der finder mere glæde i gåden end i dens løsning.

Forf. har studeret sin fugl med begejstring og energi, og han meddeler sin viden i en vel ordnet og godt skrevet rekst. Det første kapitel giver mere almene oplysninger om Kærnebideren, dens udseende og anatomi m. v.; derefter omtales terræner, den søger, flokdannelser, parringsceremonier og den øvrige ynglebiologi, føde, strejf- og trækbevægelser, systematik og udbredelse på og uden for de Britiske Øer. To appendices handler om Kærnebiderens flugt (skrevet af JOHN BARLEE) og dens snylttere; et tredje er en overskuelig, skematisk opstilling, der viser, hvad Kærnebideren lever af på de Britiske Øer året igennem.

Billederne, såvel fotografierne på tavlerne som tekstsidernes tegninger, er fortrinlige. Bogen følger sig smukt ind i New Naturalist's monografiserie.

LØPP.

DAVID ATTENBOROUGH: Zoo Quest to Guiana. (187 pp., 5 farvetavler, 16 dobbelte sorttavler, 1 kort.) – LUTTERWORTH PRESS, London 1956. Pris: 18 sh.

En livligt og fængslende skrevet beretning om en indsamlings-ekspedition for Londons zoologiske have. Forf. skildrer sine rejser i Britisk Guiana med mennesker og dyr, han mødte. Omtaler af fugle fylder kun en ringe del af bogen; men en del nævnes dog, således bl. a. Klippehane, Hoatzin, Hokkoer, Araer og Silkehejrer. Talrige andre dyr fra Edderkopper og Myrer til Søkøer og Dovendyr nævnes, og endvidere skal anføres et interessant afsnit om indiansk friluftskunst. De talrige fotografier er smukke og godt reproduceret. LØPP.

RICHARD CARRINGTON: *Mermaids and Mastodons. A book of natural and unnatural history. With illustrations by MAURICE WILSON and others.* (251 pp., 8 sorttavler, talrige tekstfigurer.) – CHATTO & WINDUS, London 1957, Pris: 25 sh.

En interessant behandling af zoologiske sagnfigurer og reelle dyrearter, der er uddøde eller står i fare for at forsvinde.

Teksten falder i 4 afsnit, hvoraf det første, »Bag sagnene«, bringer omtaler af havfruer, den Store Søslange, drager og fabelornithologi med tydninger eller forsøg på tydninger af de forskellige skikkelser. Fuglen Grif, halvt ørn, halvt løve er vanskelig at binde an med; men Garuda, der er knyttet til Vishnu, tyder forf. som en rovfugl, snarest Brahminglenten (*Haliastur indus*), som er hellig i Indien og kan være utrolig pågående. Man følger Fugl Fønix gennem dens 350, 500, 1000 eller 1451 år i Ægypten og Paradisets Have, til den brænder op i sin rede i toppen af en daddelpalme (*Phoenix*) i Fønicien; det menes, at en hejre, specielt Purpurhejren, har været model for figuren. Den med Fønix beslægtede Fung Hwang henføres til »en af de talrige fasanarter«. Roc, som flyver af sted med sine 3 elefanter, og dens æg, der uomtvisteligt er madagassiske kæmpestrudseæg, får også sin omtale.

I 2. afsnit, »Sten-testamentet«, nævnes typer blandt de store, uddøde dyr, navnlig kæmpeøgler og elefanter, og i »Levende forbindelser med fortiden« omtales bl. a. den Blå Fisk, Pungdyr og Kloakdyr. Ved et kapitel af 4. afsnit, »Formernes død« findes et smukt fotografi af Martha, den sidste Vandredue, som døde 1. september 1914 kl. 13 (cf. D.O.F.T. 9, 1915, p. 227) og utvivlsomt er vor tids berømteste fugl. Endelig omtales Takahaens genopdagelse på Ny Zealand. Bogen afsluttes med en bibliografi på 13 Sider. LØPP.

ANTONIUS NIELSEN: *Marker, Skove og Vildt* (168 pp.). GYLDENDAL, København 1957. Pris: 17,75 kr.

ANTONIUS NIELSEN er en forfatter, der ikke alene er jæger men i det hele taget en naturiagttager med øjnene åbne for såvel de små som de store ting i naturens besynderlige verden. I sin nye bog »Marker, Skove og Vildt«, der er så fuld af naturpoesi, fortæller han også løst og fast om iagttagelser fra sine vandringer i naturen, både med og uden bøsse. Mange steder kommer også fuglene ind i billedet, og selv om denne bog ikke er en speciel fuglebog vil mange fugleinteresserede kunne have udbytte af at læse den. Forfatteren kommer ind på sa

mange af de problemer, der i vore dage beskæftiger jægere, ornithologer og naturfredningsfolk, og man mærker så tydeligt den varme, han lægger for dagen i sin indstilling til den danske fauna.

Bogens første kapitel »Hvad er jagt«, vil formodentlig kunne få en selv fanatisk jagtmodstander til at forstå lidt af jægerens indstilling. ANTONIUS NIELSEN er i sin kunstneriske form på linie med de største naturspecialister i dansk forfatterskab. Denne smukke bog være derfor anbefalet enhver, der holder af dansk natur.

ERIK PETERSEN

C. M. POULSEN: På jagt med bøsse og kamera. (152 pp., 16 fotogr. tavler, 3 vignetter.) – HIRSCHPRUNG, København 1957. Pris: 16,50 kr.

Den foreliggende lille bog af den kendte Silkeborg konservator C. M. POULSEN, er ligesom hans foregående »På sporet. En Natursamlers oplevelser« (anmeldt i D.O.F.T. 51, 1957, p. 44) en velskrevet og fornøjelig samling af små og store hændelser fra en jægers vandringer i naturen. Forf. er en god iagttager og en lun skildrer af sit møde med ikke alene dyr og fugle men også med besynderlige mennesker under mange forhold. I forbindelse med et par arter, først og fremmest Natravn og Ravn, omtaler forf. disse fugles tilstedeværelse i en del sagn og historiske beretninger; små anekdoter og morsomme historier flettet ind hist og her, kalder ofte på smilet. Der omtales en del situationer og møder med mennesker, hvor der under jagt er blevet nedlagt en fredet fugl, og her mærker man forf. pædagogiske vejledning som sikkert er en bedre propaganda for fredning end manges retssag vil være.

Bogen, der henvender sig til et meget bredt publikum af såvel ornithologer som jægere og andre naturvenner, er med sine smukke billeder taget af forf. selv og med 3 vignetter af LEIF RAGN-JENSEN, en ideel gavebog.

ERIK PETERSEN

RIKARD STERNER & KAI CURRY-LINDAHL: Natur på Öland. Med bidrag av H.K.H. PRINSESSAN SIBYLLA och Biskop ELIS MALMESTRÖM. (356 pp., 4 farveplancher, mange tekstfig. og kort.) – SVENSK NATUR, Stockholm 1955. Pris: 54 sv. kr.; indb. 62 sv. kr.

FREDRIK EBELING & KAI CURRY-LINDAHL: Natur i Västerbotten och Norrbotten. Med förord av biskop BENGT JONZON. (432 pp., 5 farveplancher, mange tekstfig. og kort.) – SVENSK NATUR, Stockholm 1956. Pris: 62 sv. kr.; indb. 68,50 sv. kr.

Af dette svenske storværk er nu det 17. og 18. bind udkommet, og serien nærmer sig dermed stærkt sin afslutning. De foregående fire bind anmeldtes i D.O.F.T. 49, 1955, p. 67, og om de to sidste bind må de samme superlativer anvendes, som naturligt er for dette fremragende værks vedkommende. Især bindet om Öland vil have interesse for danske ornithologer, af hvilke mange har besøgt denne øs kendte fuglelokaliteter og den svenske ornithologiske forenings ringmærk-

ningsstation. Fuglelivet på øen behandles sagkyndigt i flere rigt illustrerede artikler, deraf to af CLAËS RAMEL, ligesom fuglestationens virksomhed skildres af GUNNAR SVÄRDSON. Västerbotten og Norrbotten er navnet på kystlandet fra Ume Elv mod nord til den finske grænse, et ensformigt skovland med spredte opdyrkede områder, sneklædt en stor del af året. En ikke ringe del af de sydlige (europæiske) fuglearter er trængt helt her op, hvor de møder det østlige, sibirske faunaelement. Fuglelivet er derfor rigt, således som skildret i en udmærket dyregeografisk afhandling af BJÖRN HOLM, Nordsveriges bedste fuglekender. Andre ornithologiske skildringer omhandler skovhønsene (af KARL BORG og NILS HÖGLUND), og der er talrige andre fugleartikler, af ERIK HANNERZ, ARNE BLOMGREN o. a. Noget nyt er de meget smukke farvefotos af landskaber og vegetation, der ligesom det øvrige overdådige billedmateriale bidrager til at anskueliggøre skønheden i den svenske natur. For enhver elsker af den nordiske natur er det en fuldendt nydelse at fordybe sig i disse bøger, og prisen er, når alt tages i betragtning, ikke for høj, selv om inflationen desværre stadig tvinger priserne op, bind for bind. F. S.

STEN LARSON: The Suborder Charadrii in Arctic and Boreal Areas during the Tertiary and Pleistocene. A Zoogeographic Study. – Acta Vertebratica 1, No. 1. Stockholm 1957. (84 pp., 15 kort).

Dette smukke nye tidsskrift, der udgives af Nordiska Museet og Skansen i Stockholm, er helliget hvirveldyrenes naturhistorie, og indledes med en yderst interessant ornithologisk afhandling. STEN LARSON forsøger i en vidtspændende syntese at forklare vadefuglenes udviklingshistorie, baseret på en omhyggelig gennemgang af fossilmaterialet samt på de geologiske begivenheder og fortidens klimaforhold. Han går i sin tankegang ud fra de moderne evolutionsteorier, ikke mindst fra den these, at der for en artsdannelse kræves isolation i skarpt adskilte landområder. På en logisk uangribelig måde går han tilbage gennem tiderne, helt bagom de vekslende istider og interglacialtider til tertiærtiden, da de nuværende vadefugleslægter udspaltedes. Naturligvis er der en god del spekulation med i spillet, men handlingsforløbet er så bestikkende skildret, at man får indtrykket af, at forf. er kommet sandheden så nær som det er muligt med vor nuværende viden. Det er en afhandling af usædvanligt vingefang, med dristige konklusioner, der kaster lys over fortidens tåger. Det er værd at bemærke, at forf. understreger den betydning Beringia har haft for udviklingshistorien. Beringia er betegnelsen for det store land som tidligere over Beringshavet forbandt Nordamerika med Asien. Det er sjældent udover botanikernes kreds at finde en så klar forståelse af den nøglestilling som Beringia må have haft.

STEN LARSONS slutninger vil også kunne anvendes på andre fuglegrupper, og hans værk vil i det hele taget på væsentlige punkter kunne stimulere zoogeografien og evolutionsforskningen. F. S.

JEAN DELACOUR: The Waterfowl of the World. Vol. II. With plates in colour by PETER SCOTT. (232 pp., 24 farvetavler, 29 kort). – COUNTRY LIFE Ltd., London 1956. Pris: 6 £. 6 s.

Første bind af denne fremragende monografi over andefuglene anmeldtes udførligt i D.O.F.T. **48**, 1954, p. 250–252, og andet bind holder den samme høje standard. Emnet er denne gang svømmeænderne, først og fremmest den store slægt *Anas*, og desuden nogle få monotypiske eksotiske slægter. Arterne behandles på samme måde som skildret for første binds vedkommende, sagkyndigt og klart, men ret kortfattet. Hvad nomenklaturen angår er der det at mærke, at skeænderne, som man jo plejer at afsondre som en særlig slægt, *Spatula*, her er forenede med selve *Anas*, hvilket utvivlsomt er det mest naturlige. PETER SCOTT har denne gang haft en vanskelig opgave, idet det har drejet sig om at afbilde et stort antal ensartede fugle i mange dragter, og tavlerne er ofte tætpakkede med fugle, der for overskuelighedens skyld er anbragt som soldater på geled. Man kan se, at SCOTT for dog at variere sine modeller har forsøgt at anbringe dem i forskellige stillinger, men dette kan kun gøres i en vis udstrækning, når hovedformålet er at vise arts- og køns karaktererne så klart som muligt. Alligevel står fuglene altid sikkert og naturligt anbragte og viser den suveræne kenders overlegne kunstneriske formåen. F. S.

SVEIN HAFORN: Contribution to the Food Biology of Tits, Especially about Storing of Surplus Food. Part II. The Coal-Tit (*Parus ater* L.). (52 pp., 32 tabeller, 5 diagrammer, 14 tekstfig.). – Det Kgl. Norske Videnskabers Selskabs Skrifter 1956, nr. 2. Trondheim 1956.

Part III. The Willow-Tit (*Parus atricapillus* L.). (80 pp., 41 tabeller, 5 diagrammer, 26 tekstfig.). – Sammesteds, nr. 3, 1956.

Part IV. A comparative Analysis of *Parus atricapillus* L., *P. cristatus* L. and *P. ater* L. (54 pp., 16 tabeller, 22 diagrammer, 3 tekstfig.). – Sammesteds, nr. 4, 1956.

HAFORN har i de ovennævnte tre afhandlinger beskrevet resultaterne af sine fortsatte arbejder med mejsernes oplagring af vinterføde. Den første del, der omhandlede Topmejsen, anmeldtes i D.O.F.T. **49**, 1955, p. 261. På samme omhyggelige måde behandler forf. nu Sortmejsen og Fyrremejsen, idet alle tre arter kan klare sig i den nordiske vinter som standfugle p. gr. af deres fødeforråd. For Musviten og Blåmejsen, der er indvandret til Skandinavien fra syd, og ikke fra Sibirien, som de andre arter, gør der sig andre forhold gældende, som nævnt i ref. af part I. Der findes imidlertid store artsforskelle i fødevalg og anbringelse af vinterforrådet, og dette gøres til genstand for en indgående analyse i part IV. Forf. har undersøgt et hidtil negligeret område af mejsernes biologi, og har foretaget sine undersøgelser med en forbilledlig tålmodighed, fortrinlig iagttagelses-evne og en udpræget forståelse for de væsentlige realiteter. Da samtidigt konklusionerne er fremstillet meget klart og overskueligt, må denne serie afhandlinger betegnes som et mønsterarbejde, der vel

kunne fortjene en doktorgrad. Det er undersøgelser af denne art, uhyre krævende som de er, der fundamentalt forøger vort kendskab til fuglenes levevis og forklarer mange forhold, ikke mindst arternes økologiske konkurrence.

F. S.

HOLGER POULSEN: Djurpsykologi. En översikt av djuretologiens hittillsvarande rön. Översatt av Fil. lic. TORE LINNELL. (44 pp., mange tekstfig.). – BONNIERS, Stockholm 1956. Pris: 4,75 sv. kr.

Der er grund her til at gøre opmærksom på nærværende lille bog, der er en oversættelse af Dr. phil. HOLGER POULSENS afsnit om dyrepsykologi i værket »Vort Lands Dyreliv« (anmeldt D.O.F.T. **45**, 1951, p. 57). For den der ønsker klar og sagkyndig besked om denne forskningsgren, som netop inden for fuglene frembyder så meget nyt og interessant, foreligger der altså nu mulighed for at erhverve dr. POULSENS udmærkede oversigt uden at skulle anskaffe sig hele det store tre-binds værk.

F. S.

CURT AF ENEHJELM: Das Buch vom Wellensittich. Bearbeitet von Dr. JOACHIM STEINBACHER. (199 pp., 6 farvetavler, 41 tekstfig.). – GOTTFRIED HELENE, Pfungstadt/Hessen 1957.

For ikke mange år siden fremkom CURT AF ENEHJELMS »Store Undulatbog« (ref. D.O.F.T. **44**, 1950, p. 182), der viste forfatterens fortrolighed med alle sider af denne lille populære burfugls levevis og pleje. Det er derfor ikke mærkeligt, at forf., der er en af Europas bedste kendere af Undulaten, både i praksis og i teorien, nu har fået sin bog ud på tysk, i en meget stærkt forøget og meget fornemt udstyret udgave. Som værket nu fremtræder er det faktisk »bogen« om undulaten, hvor man kan hente oplysninger af enhver art, ikke blot om røgt og pleje, men om opdagelseshistorie, farvemutanternes arvelighedsforhold, fældning, og mange andre forhold. Yderligere er der en længere literaturliste bag i bogen for enhver, der ønsker nærmere vejledning.

F. S.